Böbrek Nakli Al?c?lar?nda Öz Yönetim Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Böbrek Nakli Al?c?lar?nda Öz Yönetim Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=18131

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Böbrek Nakli Al?c?lar?nda Öz Yönetim Ölçe?i, böbrek nakli sonras? dönemde hastalar?n sergiledi?i öz yönetim davran??lar?n?n düzeyini ölçmek amac?yla Türkçeye uyarlanm?? bir psikometrik araçt?r. Ölçek, 4 alt boyut ve 24 maddeden olu?maktad?r. Bu uyarlama çal??mas?, böbrek nakli al?c?lar?n?n karma??k tedavi rejimlerine ve ya?am tarz? de?i?ikliklerine ne ölçüde uyum sa?lad???n? ve bu süreçleri ne kadar etkili yönetti?ini de?erlendirmeyi amaçlamaktad?r. Ölçe?in geli?tirilmesi ve geçerlik-güvenirlik çal??malar? 2016 y?l?nda bir yüksek lisans tezi kapsam?nda tamamlanm??t?r.

Öz yönetim, kronik hastal?klar?n yönetiminde kritik bir rol oynamaktad?r; özellikle böbrek nakli sonras? uzun süreli immünsupresif tedavi gereklili?i göz önüne al?nd???nda, hastan?n kendi sa?l???n? yönetme becerisi, greft sa?kal?m? ve ya?am kalitesi aç?s?ndan hayati öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Böbrek nakli, Öz yönetim, Geçerlik, Güvenirlik, Uyarlama, Kronik hastal?k yönetimi, ?mmünsupresif tedaviye uyum, Öz Bak?m.

Yazarlar

Çi?dem Çetin

Amaç

Ölçe?in temel amac?, böbrek nakli gerçekle?tirilmi? bireylerin günlük ya?amlar?nda ve tedavi süreçlerinde uygulad?klar? öz yönetim yetkinliklerini sistematik ve nicel bir ?ekilde de?erlendirmektir. Bu de?erlendirme, klinik uygulamada risk alt?ndaki hastalar?n belirlenmesine ve öz yönetim becerilerini geli?tirmeye yönelik hem?irelik ve psikolojik müdahalelerin planlanmas?na yard?mc? olmay? hedefler.

Ölçek, özellikle böbrek nakli sonras? hastalar?n ilaç uyumu, diyet ve s?v? k?s?tlamalar?na uyum, semptom izleme ve sa?l?k hizmeti sa?lay?c?lar?yla ileti?im gibi kritik alanlardaki davran??sal yeterliliklerini ölçmek üzere tasarlanm??t?r.

Yap?

Ölçek, sa?l?k psikolojisi alan?nda merkezi bir kavram olan öz yönetim yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, hastan?n hastal???yla ilgili bilgi edinme, duygusal tepkileri yönetme, t?bbi kararlara aktif kat?l?m sa?lama ve gerekli davran??lar? sürdürme yetene?ini kapsar.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek toplam 24 maddeden olu?makta olup, bu maddeler hastan?n öz yönetimini temsil eden dört ayr? alt boyutta grupland?r?lm??t?r. Bu alt boyutlar, nakil sonras? karma??k bak?m gereksinimlerini çok yönlü olarak ele almaktad?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemek amac?yla hipotez s?namas? yap?lm??t?r. Bu s?nama sonuçlar?na göre, Böbrek Nakli Al?c?lar?nda Öz Yönetim Ölçe?i'nin, ilgili bir yap? olan Öz Bak?m Gücü Ölçe?i ile **orta düzeyde** pozitif yönde bir ili?ki gösterdi?i saptanm??t?r. Bu bulgu, ölçülen yap?lar?n teorik olarak beklendi?i gibi birbiriyle ili?kili oldu?unu desteklemektedir.

Ayr?ca, ölçe?in alt boyutlar? ile ?mmünsupresif Tedaviye Uyum Ölçe?i'nin alt boyutlar? aras?nda **zay?f düzeyde** bir ili?ki belirlenmi?tir. Madde analizleri sonucunda ise, ölçe?in alt boyutlar? aras?nda istatistiksel olarak anlaml? ve pozitif yönde ili?kiler ($p<0.01$) tespit edilmi?tir, bu da maddelerin genel yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirli?i, iç tutarl?l?k ve test-tekrar test yöntemleri kullan?larak incelenmi?tir. ?ç tutarl?l?k güvenirlik katsay?s? (Cronbach Alfa de?eri) **0.73** olarak bulunmu?tur. Bu de?er, psikometrik aç?dan kabul edilebilir bir düzeyde olup, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü göstermektedir.

Test-tekrar test güvenirli?i analizinde de istatistiksel olarak anlaml? bir ili?ki ($p<0.05$) saptanm??t?r. Bu bulgu, ölçe?in farkl? zamanlarda uyguland???nda tutarl? sonuçlar üretti?ini ve zaman içinde ölçülen öz yönetim düzeyinin kararl?l???n? korudu?unu teyit etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçek, faktör yap?s? itibar?yla **4 alt boyuta** ayr?lm?? ve toplamda **24 madde** içermektedir. Bu yap?, öz yönetimin nakil sonras? süreçteki farkl? bile?enlerini (örne?in, ilaç yönetimi, semptom izleme, ya?am tarz? uyumu) temsil etmektedir. Uyarlama çal??mas?nda gerçekle?tirilen faktör analizi, ölçe?in orijinal yap?s?n? veya teorik olarak beklenen dört faktörlü yap?y? destekledi?ini göstermi?tir.

Araç

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i (Öz Yönetim Davran??lar?n? Ölçer)

Format: Kendi kendine doldurulan anket (Self-report)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon

Ya? Grubu: Eri?kin (Böbrek Nakli Al?c?lar?)

Popülasyon Detaylar?: Böbrek nakli operasyonu geçirmi? hastalar.

Test Metodolojisi: 4'lü Likert tipi derecelendirme kullan?lm??t?r. Seçenekler ?unlard?r:

1: "Hiç uygulanmad?"
2: "Çok az uyguland?"
3: "Oldukça uyguland?"
4: "Tamamen uyguland?"

Anahtar Kelimeler

Öz yönetim becerisi, Transplantasyon, Sa?l?k psikolojisi, Ölçek geli?tirme, Böbrek, ?ç Tutarl?l?k, Psikometri, Kronik hastal?k.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurum E-posta Adresleri: cgdmctn07@gmail.com

Yaz??ma Adresi: Akdeniz Üniversitesi, Antalya (Yüksek Lisans Tezi)

?zinler & Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2016 y?l?nda Çi?dem Çetin taraf?ndan yüksek lisans tezi kapsam?nda uyarlanm??t?r. Akademik amaçl? kullan?m? genellikle tez iznine tabidir. Tez metnine eri?im için YÖK Ulusal Tez Merkezi (tez.yok.gov.tr) üzerinden izin gerekebilir.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki adresten indirilebilir: bobrek-nakli-alicilarinda-oz-yonetim-olcegi-toad.pdf

Kaynaklar

Çetin, Ç. (2016). *Böbrek Nakli Al?c?lar?nda Öz Yönetim Ölçe?i geçerlik ve güvenirlik çal??mas?* . Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Böbrek Nakli Al?c?lar?nda Öz Yönetim Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Ölçe?in orijinal maddeleri kaynak metinde yer almamaktad?r. Ancak ölçek, 4 alt boyuttan ve toplam 24 maddeden olu?maktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM